Dėl mažos tyrinėjimų apimties neaišku, ar šis kapas yra buvęs suardytame pilkapyje, ar čia esama didesnio kapinyno.

Preliminariai kapą galima būtų datuoti VII-IX a. ir skirti jį jotvingiams, nes visi kalbininkai, istorikai ir archeologai Leipalingio apylinkes laiko grynai jotvingiškomis.

Algirdas Varnas

GRIEŽĖS KAPINYNAS

Kapinynas yra pačiame Lietuvos TSR ir Latvijos TSR pasienyje, Mažeikių raj., Griežės kaime, Varduvos kairiajame krante, 450 m į P nuo Varduvos dešiniame krante esančio Griežės piliakalnio.

Kapinynas yra 150 m ilgio ir 40-50 m pločio kalvelėje, Varduvos pirmos terasos pakraštyje. Upė teka 70-100 m į R nuo kapinyno. R pusėje kalvelė nuolaidi, 4-5 m aukščio. V kalvelės pakraštys pamažu pereina į lygumą, už kurios kyla Varduvos antros terasos kalvos. Kalvelės PV ir V pašlaite 20-30 m nuotolyje teka nedidelis upelis, vadinamas Srauteliu.

Buržuazijos valdymo metais kalvelė buvo ariama. Tada išversdavę degėsių bei smulkių žalvarinių dirbinėlių. Apie 1930 m. kalvelės P gale kastas žvyras. Pradėjus verstis žmonių kaulams, kasti žvyrą ir arti P kalvelės galą buvę uždrausta. Tada kapinyną bandė kasinėti vietos senienų mėgėjai, tačiau apie jų radinius žinių neišliko. Didžiojo Tėvynės karo metais kalvėlėje buvo iškasti apkasai. Pokario metais buvo uždrausta jį arti, kapinynas buvo įrašytas į archeologijos paminklų sąrašą. 1981 m. pradžioje, Mažeikių melioracijos statybos valdyba nukasė beveik visą kalvelę, liko tik apie 20 x 30 m dydžio kalvelės P galas bei R šlaitas, nuo kurių buldozeriu nustumtas viršutinis sluoksnis.

1981 m. MAII kalvelės R šlaite ir PR dalyje ištyrė 1080 m^2, surinko per 600 dirbinių bei jų fragmentų.

R kalvelės šlaite aptikta ir ištirta 25 m ilgio ir 3-5 m pločio netaisyklingos formos duobė, pailga PŠ kryptimi. Ji 0,4 -0,6 m gylio (matuojant nuo dabar likusio nepaliesto grunto paviršiaus), dugno link nežymiai ji siaurėja, yra lygiu, su negiliais įdubimais dugnu.

Duobė užpildyta pilka degėsinga žeme. Degėsiai pasiskirstę nevienodai. Vietomis degėsių visai neaptikta, Kai kur degėsiai labai gausūs, ypač tose vietose, kur duobės dugne buvo aptikta kapų. Radiniai taip pat koncentravosi degėsingos žemės ploteliuose. Susidaro vaizdas, kad užkasant kapo duobę, kartu su žemėmis buvo pilamos ir laužo liekanos - angliukai bei smulkūs degėsiai, pavieniai smulkūs deginti kauliukai, nedideli apdegę dirbiniai ir jų fragmentai bei žiestų ir lipdytų puodų šukelės. Duobės sampile buvo aptikta juostinių apyrankių gabalų, vytinių antkaklių gabaliukų, pasaginių segių pastorintais galais bei daugiakampėmis galvutėmis fragmentų, keletas svarstyklių svarelių, ylų, skiltuvų atriestais galais, miniatiūrinių juostų audimo įrankių, įtveriamųjų peiliukų, geriamųjų ragų apkalų fragmentų, žąslų dalių bei žalvarinių pentinų.

Duobės dugne, ant švaraus žvyro, buvo aptikti kapai. Netaisyklingos formos, 2 x 2, 2 x 3, 2 x 4 m dydžio ploteliuose pabarstyta truputis sudegintų kauliukų, degėsių, sudėtos įkapės. Tokius plotelius vieną nuo kito skyrė tarpai be radinių ir degėsių. Duobėje aptikti 5 tokie ploteliai, sąlyginai pavadinti degintiniais kapais Nr. 2-6. Dalis įkapių buvo padėta tiesiog ant žvyro, po vieną arba krūvelėmis. Kita dalis įkapių buvo medinėse arba tošinėse dėžutėse (po dirbiniais rasta organinės medžiagos ir medienos), po kuriomis kartais randama sąu-

jelė sudegintų kauliukų. Tarp įkapių yra ir apdegusių, ir ugnies neliestų dirbinių.

Duobės dugne, švariame žvyre, 5-7 cm gylyje žemiau minėtų įkapių, rasti užkasti ietigaliai, kirviai ar pjautuvai. Dirbiniai apdegę, dalis jų sulaužyti arba sulankstyti. Šie dirbiniai buvo randami arba kapų duobės pačiuose pakraščiuose, arba tarpuose tarp kapų plotelių. Žvyre rasti užkasti tik ginklai (dažniausiai ietigaliai) bei darbo įrankiai.

Ietigaliai įvairių formų ir dydžių. Įmoviniai daugiausia karklo lapo ar ištęsto trikampio formos plunksna (vienas damaskinis), įtveriamieji-žeberkliniai, su viena ar dviem (vienas - trimis) užbarzdomis, neretai tordiruota įkote. Visi peiliai įtveriamieji, dalis jų puošta nugarėlėje įmuštų trikampėlių eilute. Daugumas kirvių pentiniai, vėduokliniais ašmenimis, nors keletas jų yra tik koto link ištęstais ašmenimis. Be to, rasta žąslų, balno kilpų bei kitų žirgo aprangos daiktų.

Žalvarinės įkapės labai gerai išsilaikiusios. Rasta pasaginių segių pastorintais galais, cilindrinėmis, keturkampėmis, daugiakampėmis, stilizuotomis žalčių galvutėmis, keletas kryžinių segių, buvusių dengtų sidabro plokštele, vytinių antkaklių fragmentų, žiedų pastorinta arba smarkiai išplatinta priekine dalimi, dvi įvijinės apyrankės, geriamųjų ragų apkalų, puoštų stilizuotomis žalčių galvutėmis, miniatiūrinių juostų audimo įrankių, kitų daiktų, miniatiūrų bei kitokių dirbinių.

Baigiant lieka pridurti, kad visa duobė buvo užpilta vienu metu.

Apie 0,5 m į Š nuo duobės su 5 kapais aptiktas atskiras kapas (Nr. 1). Čia 2,5 x 2 m dydžio ir 65-70 cm gylio duobėje (V duobės galas nuardytas vėlesnio perkasimo) aptiktas deginto žmogaus kapas. Įkapės sudėtos ant dugno dviejose krūvelė-

se. Vienoje jų aptiktas dalgelis, keletas ietigalių, peilis, sulankstyta vytinė antkaklė su kilpele ir kabliuku galuose bei keletas žalvarinių apkaliukų. Kitoje krūvelėje rastas dviašmenis kalavijas be skersinio, dalgelis, pentinis kirvis koto link ištęstais ašmenimis, du pentinai, dvi balno kilpos, žąslai, keletas pasaginių segių daugiakampėmis galvutėmis, apyrankė gyvuliniais galais bei keletas kitų dirbinių. Po pastarąja dirbinių grupe buvo aptikta sudegusių kauliukų. Duobės pakraščiais papilta stambių degėsių.

Kalvelės PR dalyje aptiktos dar trys tarsi kolektyvinių kapų duobės. Kol kas atidengta tik maža dalis, tačiau atrodo, kad ir radiniai, ir laidosena yra analogiški ištirtajai kapų duobei. Skirtumas čia tik tas, kad ši duobė yra gilesnė. Jos dugnas yra 1,2-1,35 m gylyje.

Remiantis radiniais, kapai datuojami X-XIII a. ir skiriami kuršiams.

Alfreda Striaukaitė

BARINĖS KAPINYNAS

Barinės kaimo kapinynas yra Panevėžio rajone, apie 5 km į P nuo Krekenavos, kairiajame Nevėžio krante, 300 m nuo upės. Laukas, kuriame yra kapinynas, buvo ariamas, tik šio amžiaus pradžioje apaugo pušelėmis, beržais. PR dalyje, kalvelėje, dar prieš Didįjį Tėvynės karą buvo pradėtas kasti smėlis. Kasimas buvo tęsiamas kolūkio, bet, aptikus daug žmonių kaulų, darbai nutraukti. Dabar karjere auga krūmokšniai, aukštesnės kapinyno vietos iškasinėtos bulviarūsiais. Kai mena vietiniai gyventojai, ariamame lauke vėjas išpustydavo žmonių ir žirgų kaulų, įvairių žalvarinių ir geležinių dirbinių. Kaulų ir dirbinių rasdavę ir kasdami bulviarūsius. Radiniai, kuriuos minėjo vietiniai gyventojai, neišliko.